

Gnu-antilooppeja Ngorongorossa.

Savannin lumossa koettiin villin leopardin saalistustaktiikka automme edessä

7.1.2025 12.00

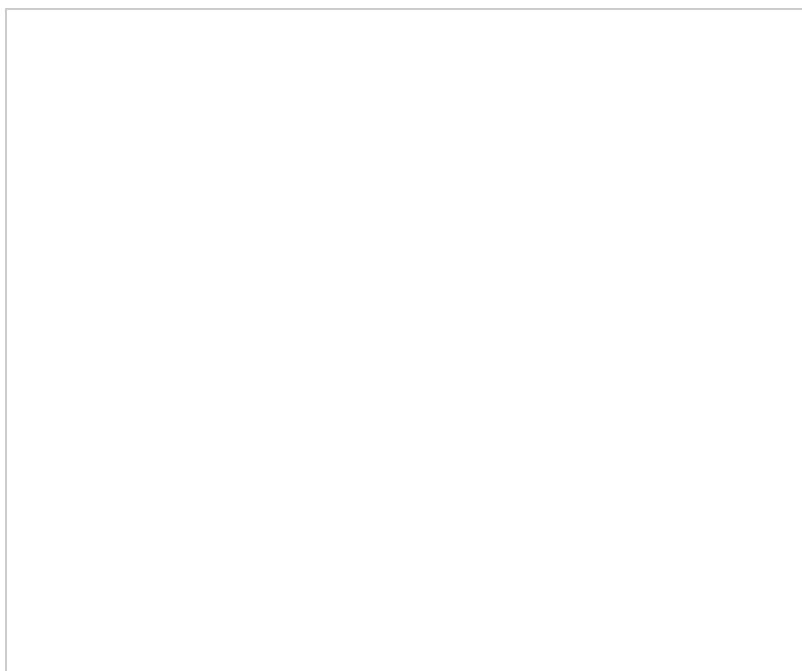
Ngorongoron muinaisen tulivuorikraatterin reunalla näky on mykistyttävä. Alla on kattilanpohjan muotoinen tasainen pohja, jota ympäröivät noin 600 metriä korkeat reunat. Ylhäältä ei erota eläimiä kraatterin pohjalla, mutta maaston muodot ja värit sekä kraatterin seinämät näkyvät.

Teksti ja kuvat: PIPSA SALMINEN

Kun laskeudumme jeepeillä alas kraatterin pohjalle, näemme kaatuneen puun päällä lepäilevän leijonalauman. Lauman nuorimmat jäsenet leikkivät ja kiipeilevät puun oksilla, ja emot makoilevat rauhallisen näköisenä pitäen samalla jälkikasvua laiskasti silmällä.

Ngorongoron kraatterin halkaisija on noin 22 kilometriä. Se on muodostunut 2-3 miljoonaa vuotta sitten, jolloin alueen korkein tulivuori romahti kasaan ja sen sisään muodostui valtava kattilamainen alue. Siellä elää tuhansia villieläimiä: norsuja, puhveleita, leijonia ja jopa sarvikuonoja.

Valtavan onnenpotkun ansiosta näemme Ngorongorossa sarvikuonon, joka on uhanalainen laji. Oikeastaan näemme kaksi sarvikuonoa, emon ja poikasen lepäämässä iltapäivän kuumudessa ojan pohjalla. Ne ovat kaukana ja yksityiskohdat erottaa ainoastaan hyvillä kiikareilla, mutta bongaus on varma. Ne eivät liiku, lepäävät vain paikoillaan. Niiden selän päällä hyppii loisnokkeleita, jotka nimensä mukaisesti nokkivat sarvikuonon ihosta loisia suuhunsa.

Ennen kuin tänne asti on päästy, on pitänyt matkustaa lentäen Arushaan Tansaniaan, jatkaa sieltä jeepeillä ensin Tarangiren ja sitten Lake Manyaran kansallispuistoihin. Ngorongoron jälkeen vuorossa on Oldupairotko, jossa ihminen on saanut alkunsa, ja vihdoin maailmankuulu Serengetin luonnonsuojelupuisto, jonka jälkeen seuraa lepopäiviä Sansibarin kauniilla lomasaarella.

Ensimmäisenä matkapäivänä saavumme Tarangiren kansallispuistoon, jossa yövyimme safaritelttoissa. Teltat ovat luksustasoisia, eivät sellaisia joihin kotimaan telttaretkillä olemme tottuneet. Ne ovat seisomakorkeita, ja niissä on sähkö, suihku ja jopa wc.

Telttojen edestä näemme villieläimiä, jotka tulevat joelle juomaan. Leirialuetta ei ole mitenkään aidattu, vaan villieläimet voivat tulla alueelle. Se luo omaa jännitystä tunnelmaan. Joenuomassa teltan alapuolella näen seeproja, norsuja, kirahveja, antiloopeja ja pahkasikoja. Tuntuu uskomattomalta olla täällä ja katsella vapaina vaeltavia villieläimiä näin läheltä.

Yöllä nukkumaan mennessä on hiljaista sirkan siritystä lukuun ottamatta. Odotin kuulevani leijonan karjahduksia, mutta päivän kestäneestä puistoajelusta väsyneenä nukahdan nopeasti.

Matkanjohtaja ja biologi **Minna van Nunen** kertoo telttamajoituksessa olleiden matkailijoiden heränneen kerran yöllä outoihin ääniin. Kun he nousivat katsomaan, näkivät he seitsemän norsua telttojen vieressä syömässä ruohoa. Norsut olivat poistuneet aiheuttamatta sen kummempaa häiriötä.

Ennen kuin pääsemme matkan varsinaisiin kohokohtiin, Serengetin ja Ngorongoron kansallispuistoihin, vierailemme Tarangiren luonnonsuojelupuiston lisäksi Lake Maniaran luonnonsuojelualueella. Tämä alue on pohjavesimetsää, mikä tarkoittaa, että alue on erittäin vehreä ja viidakkomainen, vaikka sadekausi ei olekaan vielä alkanut.

Tansaniassa vuodenajat jakautuvat sade- ja kuiviin kausiin. Pienet sateet jatkuvat marraskuusta helmikuuun ja suuret rajuisimmat sateet ovat huhti- ja toukokuussa. Silloin ei tehdä safareita, koska autolla ei pääse kulkemaan. Helmikuu on kuivempaa aikaa, mutta Lake Maniarassa on pohjavesien ansiosta aina vihreää ja vehmasta.

Lake Maniarassa näemme virtahepoja, kirahveja, kafferipuhveleita, impaloita, gnu-antiloopeja sekä thomsonin- ja grantingaselleja. Lisäksi pahkasikoja, seeproja, paviaaneja ja marakatteja on joka puolella.

Oldupairotkossa on maailmankuulu fossiilien kaivupaikka. **Louis ja Mary Leakey** tekivät täällä kaivauksia vuosikymmenien ajan. Kuuluisin fossiili on vuonna 1959 löytynyt rotevaetelänapinan kallo. Oldupain pienessä museossa on kuvia ja fossiileja. Alueella sijaitsee myös ensimmäisen pystyssä kävelleen ihmisen jalanjäljet. Olemme kirjaimellisesti ihmiskunnan jalanjäljillä.

Ngorongoron ohella matkan toinen kohokohta on Serengetin luonnonsuojelupuisto. Se on yksi maailman arvostetuimmista kansallispuistoista ja Unescon maailmanperintökohde.

Serengetin tasanko jatkuu valtavana alueena Kenian Masai Maraan saakka, joka on myös luonnonsuojelukohde. Koko alue on noin 30 000 neliökilometriä, josta noin 80 prosenttia on Tansanian puolella.

Pääosa Serengetistä on savannia. Se on maailman ainoa paikka, jossa villieläimet, kuten gnu-antilooptit, pystyvät vielä pitämään yllä luonnollista vuotuista suurta laidunkiertoaan tuoreen ruohon perässä. Ihminen on tuhonnut muut suuren laidunkiertoon alueet tätä lukuun ottamatta.

- Tällaista tunnetta ei saa missään muualla kuin Afrikan savannilla, ja Afrikassa paras safarikohde on Tansania. En koe matkanjohtamista edes työksi, kun vaan pääsen tänne, kertoo Minna van Nunen, joka on käynyt Tansaniassa lukuisia kertoja kymmenen vuoden aikana.

Hän lähtee matkalle aina uudestaan Afrikan ainutlaatuinen luonnon vuoksi, sillä sellaista ei ole missään muualla.

- Matkassa parasta on villi luonto. Vaikka matkustaa jeepissä muiden kanssa, saa siitä huolimatta vapauden tunteen, kun ei näe muuta kuin vapaina kulkevat norsut ja kirahvit.

Retket alkavat aina aamulla varhain, usein yhtä aikaa auringon nousun kanssa. Tansaniassa kello on silloin kuusi aamulla.

Kuumailmapalloretkelle lähdetään jo aamuviideltä, eli pilkkopimeässä, jotta ilmassa oltaisiin yhtä aikaa auringonnousun kanssa. Pari isoa hyeenaa vilahtaa autojen valojen ohi. Ilmassa on jännitystä ja erityisen suurta odotuksen tunnetta, saammehan nähdä savannin yläilmoista käsin.

Uroselefanti käyskentelee savannilla ruokaa etsimässä.

Leijonanpentu tarkkailee ympäristöään puussa.

Leopardi ei näytä huomioivan autoa.

Kuumailmapallo nousee yllättävän pehmeästi ylös. Samaan aikaan aurinko nousee horisontissa ja savanni näyttää upealta, kuin unenomaiselta. Välillä laskeudumme alas ja korin pohja lähes raapii savannin ruohikkoa. Sitten taas nousemme korkealle ja näemme kauas eteen- ja taaksepäin.

Keltaista ruohoa on silmänkantamattomiin, mutta muutama värikäs kasvi kukkii siellä täällä. Vihreän ruohon määrä lisääntyy sadekauden edetessä.

Kulkuväline pitää melko kovaa ääntä aina kun kuumaa ilmaa kaasutetaan ylöspäin. Alhaalla olevat gasellilaumat pelkäävät ääntä ja lähtevät juoksemaan karkuun. Virtahepolauma makaillee lammessa ja leijoniakin näkyy. Ne eivät välitä vieraista äänistä.

Kun tunnin kestävä lento on lopuillaan, laskeudumme savannille. Laskeutuminen on hieman pomppuista, mutta kori ei kuitenkaan kaadu. Lentoa on seurattu koko matkan ajan autoilla, jotka vievät nyt aamiaiselle savannille.

Kohtelu on kuin kuninkaallisilla. Aamiaispöytä on katettu valkoisin pöytäliinoin akaasiapuun varjoon, ja meille tarjoillaan samppanjaa. Ennen ruokailua käsillemme kaadetaan lämmitettyä vettä ja tarjotaan puhtaita pyyhkeitä. Pöytään tarjoillaan tuoreita hedelmiä, lisää samppanjaa ja monenlaisia herkuja.

Kokki paistaa munia, makkaroita ja vihanneksia. On aivan uskomatonta syödä aamiaista keskellä savannia lintujen laulaessa ja sirkkojen sirittäessä ympärillä. Savanni jatkuu silmänkantamattomiin. Vähän matkan päässä vaeltaa kirahveja ja antilooppeja.

Serengetissä näemme myös ensimmäisen leopardin, upean ja uhanalaisen kissaeläimen. Meillä kävi tuuri nähdessämme keskellä päivää tämän harvinaisen ja aran eläimen. Se käveli auton vieressä ja istahti seuraamaan jänistä, kaikei pohtien josko siitä olisi paistiksi. Se nosti selkänsä suoraksi ja etutassut sievästi rinnan päälle nähdäkseen jäniksen ruohomeren yli. Kaikki tämä tapahtui aivan jeppimme edessä. Jos olisin ojentanut käteni ulos, olisin voinut melkein koskettaa leopardia, mutta sellainen on tietenkin kiellettyä.

Seuraavana päivänä hyvä tuurimme jatkuu. Näimme toisen leopardin kahden pennun kanssa, jotka kuitenkin pian piiloutuivat pensaikkoon. Myöhemmin näimme vielä urosleopardin, joka lepäili apinanleipäpuun oksalla.

Afrikan arkipäivässä voi olla hankaluuksia, mutta loistavien kuljettajaoppaiden ja matkanjohtajan avulla kaikki järjestyy.

Safarille osallistuneilta usein kysytään, näitkö viisi isoa? Viisi isoa ei tarkoita isokokoisimpia eläimiä, vaan villieläimiä, jotka aikanaan olivat vaarallisimpia metsästettäviä, eli leijonaa, leopardia, norsua, kafferipuhvelia ja sarvikuonoa.

Me näimme kaikki viisi suurta ja lisäksi satoja muita nisäkkäitä, sekä lukemattomia värikkäitä lintuja. Näimme myös noin kymmenentuhatpäisen gnuantilooppilauman laidunkierrollaan palaamassa Serengetiin pohjoisesta Masai Marasta.

Kaikista suurista ja mahtavista eläimistä huolimatta suosikkivillieläimekseni tuli thomsoningaselli. Pienehköllä ja sirolla ruskealla antiloopilla on kyljessä musta ja valkoinen vauhtiraita, valkoinen heiluva hännäntynkä ja suuret silmät. Niitä oli paljon joka puolella ja niiden valppaan ja ketterän olemuksen näkeminen oli aina yhtä ilahduttavaa.

- Oma suosikkini on norsu. Vaikka norsuja näkee safarilla joka päivä, niiden näkeminen säväyttää. Kun porukka noudattaa ohjeita, ei tapahdu onnettomuuksia, vaikka leijonalauma on auton vieressä. Esimerkiksi iso paviaani saa aikaan pahaa jälkeä, jos se pääsee puremaan, kertoo Minna van Nunen.

Luonnonsuojelualueilla yövyttäessä on tärkeää koko ajan pitää ikkunat ja parvekkeiden ovet kiinni, varsinkin, jos itse poistuu huoneesta. Paviaanit etsivät matkailijoiden huoneista helppoa ruokaa, hedelmiä tai sokeria.

Eräänä aamuna Lake Maniaralla huoneeni parvekkeen ovi oli hieman raollaan, ja saman tien parvekkeelle hyppäsi isokokoinen urospaviaani, joka yritti aukaista ovea lisää ja tulla sisään. Se oli hurjan näköinen iso harja pystyssä niskassa. Se ei lähtenyt pois, vaikka hyppäsin pystyyn ja huusin suureen ääneen. Vasta kun puolisoni huutoni hätyyttämänä tuli kylpyhuoneesta pyyhe mukanaan hätistämään paviaania, se loikkasi karkuun.

Sansibarilla huojuvat palmupuut.

Savannia ja sen elämää pääsee tarkkailemaan ylailmoista.

Thomsonin gasellilla on siro ruumis ja solakat raajat.

Myöhemmin katsoin ikkunan takaa kauhuissani paviaanin isoja kulmahampaita. Tämä oli ehkä pelottavin kokemus koko safarilla. Muuten tunsin koko ajan olevani turvassa, vaikka villieläimet kävelivät aivan auton vierestä. Autoissa oli kuitenkin koko ajan katto auki, mutta muut eläimet kuin simpanssit tai paviaanit eivät hyppää autoihin.

Paitsi eläimet, myös luonto Afrikassa on lumoava.

- Biologille luonnossa kaikella on erityinen merkitys. Lajirunsaus on Tansaniassa ylitsevuotava, joten aina on uutta opittavaa. Luonto vaihtelee matkalla paljon sadekauden ja kuivan kauden mukaan. Harvan kävijän Afrikka jättää kylmäksi. Tansania tekee vaikutuksen aina. Afrikka-kuume jää päälle, siksi on palattava kerta toisensa jälkeen, sanoo Minna van Nunen.

Lumoava savanni eläimiseen jätetään taakse, ja lennämme 18-paikkaisella pikkukoneella savannilta Sansibarin saarelle, jossa kuuma ja kostea ilmanala lyö vastaan heti koneesta ulos astuttua.

Sansibar kuuluu Tansanialle ja sijaitsee Intian valtameressä vajaan sadan kilometrin päässä mantereesta. Pituutta pääsaarella on 85 kilometriä ja leveyttä noin 40 kilometriä. Sansibarin pääelinkeinoja ovat mausteidentuotanto ja matkailu.

Saari on uskomattoman vihreä ja kaunis. Sitä ympäröi kirkas, turkoosinvärinen meri. Värikkäitä ja uhkeita kukkia näkyy joka puolella maisemaa koristamassa.

Majoitumme korkeatasoiseen hotelliin meren rannalle. Hiekka on hohtavanvalkoista ja tuntuu jalkojen alla puuterilta.

Muutaman päivän lepo paratiisisaarella tuntuu ansaitulta. Tänne on hyvä päättää safari ja pohtia kaikkea näkemäänsä ja kokemaansa.

FAKTAT TANSANIA

Asukkaita: n. 49 700
Pinta-ala: 945 090 km²

Pääkaupunki: Dodoma

Kielet: swahili (virallinen), englanti (virallinen, kaupan, hallinnon ja yliopisto-opetuksen kieli), arabia (yleinen Sansibarilla), useita paikallisia kieliä.

Miten pääsee? Suomesta Tansanian-safareita järjestävät esimerkiksi Teemamatkat ja Olympia-matkatoimisto. Myös Kilroy Travelsin kautta voi tilata edullisesti lentoja ja majoitusta. Suoria lentoja Suomesta Tansaniaan ei ole, vaan reittilennot kulkevat esimerkiksi Amsterdamin kautta.

PLUSSAT

- o Upea matkakokemus, jossa nähtiin juuri sitä mitä toivottiin: Afrikan eläimiä ja luontoa.
- o Ammattitaitoiset paikallisospaat
- o Toimivat matkajärjestely
- o Hyvätasoiset majoitusvaihtoehdot

MOITIMME

- o Afrikan arki voi joskus yllättää. Pitkä pinna ja ymmärrys paikallisoloja kohtaan auttaa.
- o Safarilla ei voi ostaa tarvikkeita juuri mistään, joten kaikki, mitä suinkin tarvitsee, pitää ottaa mukaan.
- o Malarialääkitys voi väsyttää ja tehdä huonon olon, mutta se on pakollinen käyttää koko matkan ajan.

KOMMENTTI

Jutun kirjoittaja Pipsa Salminen kävi Tansanian-safarilla marraskuussa 2010. Matka kesti yhteensä kaksi viikkoa ja oli suomalaisen matkatoimiston järjestämä. Safarilla oltiin kymmenen päivää ja sen loputtua vietettiin neljä päivää Sansibarin saarella. Tansaniaan ja muuallekin Afrikkaan voi tehdä myös omatoimimatkoja, jolloin voi tietysti räätälöidä täysin itselleen sopivan reitin. Kuitenkin täytyy muistaa, että kyseessä on köyhä maa, jossa olot poikkeavat länsimaisesta menosta, eikä englantia puhuta yleisesti. Huolellinen etukäteissuunnittelu on erittäin tärkeää.

Tansanian kansallislintu on kuningasstrappi.

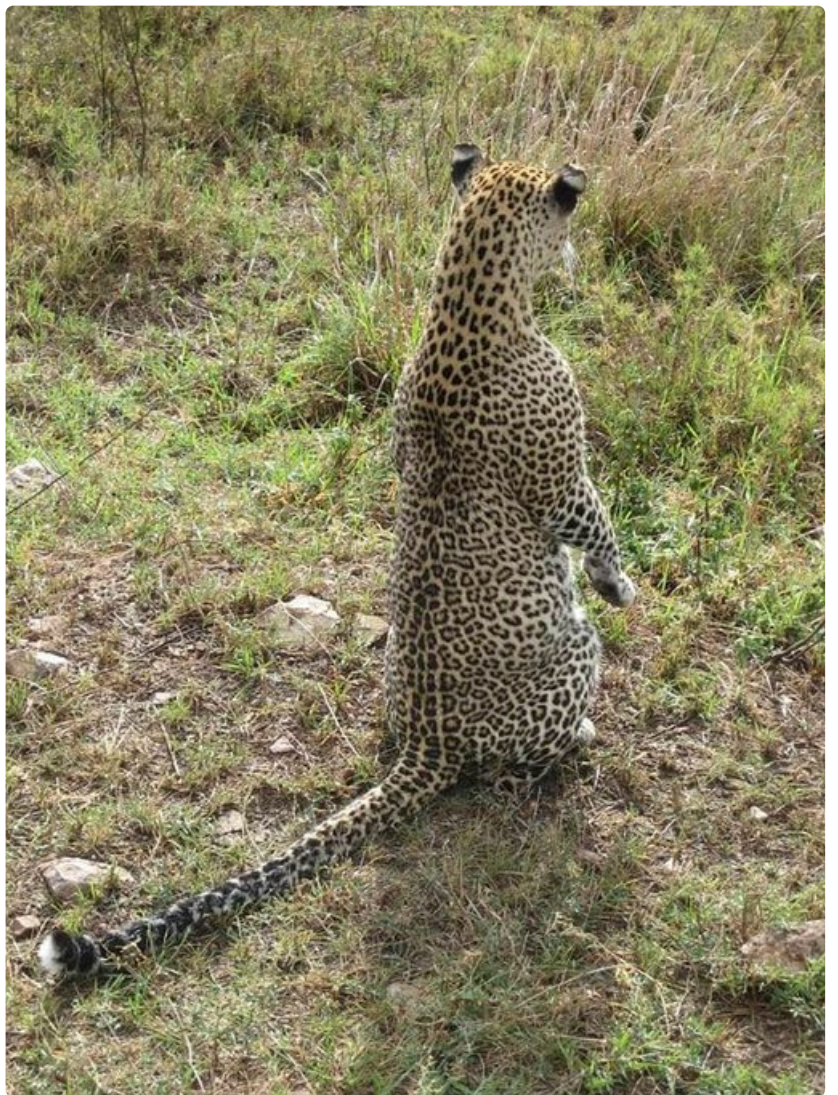
Kirahvi päästää aika lähelle.

Aurinko nousee savannilla.

Sansibarin rantaelämää.

Leopardi tarkkailee saalistaan.